

อาชีวศึกษาและสหวิทยาการ

- ๑ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหา
เป็นพยานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กรณีศึกษา : คดีฆาตกรรม
นางสยามล ลากก่อเกียรติ
ผศ.พ.ต.ท.ปัทมน์ วสุธวัช

บทความวิจัย

เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรณีศึกษา : คดีฆาตกรรม นางสยามล ลาก่อเกียรติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ปพัฒน วัชรวัช*

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน ในการนำไปบังคับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน เพื่อนำเสนอแนวทางปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวน ให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน ซึ่งในคดีฆาตกรรม นางสยามลลาก่อเกียรติ เป็นคดีที่ไม่มีประจักษ์พยาน แต่พนักงานสอบสวนได้ใช้วิธีกันผู้ต้องหาเป็นพยาน จนในที่สุดได้พยานหลักฐานยืนยันผู้ที่ใช้จ้ำจวนฆ่าและศาลรับฟังพยานหลักฐานทั้งปวงคดีนี้จึงเหมาะสมที่จะนำมาศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าว

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การกระทำของพนักงานสอบสวนคดีนี้ที่นำตัวนายบรรจบฯ ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดมาสอบปากคำในฐานะพยานโดยไม่มีการแจ้งข้อหา นั้น สามารถกระทำได้เพราะไม่มีกฎหมายใดห้ามมิให้กระทำ ประกอบเป็นการกระทำที่ชอบด้วยเหตุผลและความจำเป็น ทางศาลพิพากษา รับฟังพยานดังกล่าวในการลงโทษจำเลยที่ 1 แต่การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในเรื่อง การกันผู้ต้องหาเป็นพยานอาจมองได้ว่าเป็นการไม่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย จึงเห็นควรให้ศึกษาในเชิงลึกต่อไป เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย กรณีผู้ร่วมกระทำผิดที่ต่องกันไว้เป็นพยานว่า ต้องอาศัยอำนาจของ กระบวนการยุติธรรมหน่วยใดในการให้ความเห็นชอบ และกำหนดข้อกฎหมายระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจนเกิด ความเป็นธรรม อันส่งผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมต่อไป

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (สบ 3) กลุ่มงานคณาจารย์ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ¹ โดยพยานหลักฐานในการสอบสวนคือ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล² ที่เกี่ยวกับประเด็นย่อมสามารถนำมารับฟังเป็นพยานหลักฐานในคดีนั้นได้เสมอ³ จึงเห็นได้ว่าการสอบสวนเป็นหลักสำคัญอันเป็นหัวใจของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายดังกล่าวก็คือ การร่วมกันค้นหาความจริงเพื่อนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษและปล่อยผู้บริสุทธิ์เพื่อให้ได้รับอิสระโดยเร็ว พยานหลักฐานจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการดำเนินคดีอาญา เพราะจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะคลี่คลายปมปัญหาเรื่องดังกล่าวให้กระจ่างชัดนำมาสู่การวินิจฉัยที่ถูกต้อง⁴

การรวบรวมพยานหลักฐานบางครั้ง ยากที่จะหาพยานหลักฐานอันนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ จึงต้องอาศัยผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันเอง นำมาเป็นพยานบุคคลยืนยันการกระทำความผิด ในส่วนของพนักงานสอบสวนกำหนดเมื่อมีเหตุจำเป็นที่จะกันผู้ต้องหา ซึ่งได้ร่วมหรือเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งไว้เป็นพยาน ให้พิจารณาด้วยความรอบคอบประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้⁵

1. ผู้ต้องหาที่จะกันเป็นพยานต้องไม่ใช่ตัวการสำคัญ
 2. ถ้าไม่กันตัวผู้ต้องหาคนนั้นไว้เป็นพยานแล้ว พยานหลักฐานที่มีอยู่ไม่เพียงพอในการดำเนินคดีและไม่อาจแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดได้อีก
 3. ผู้ที่จะถูกกันเป็นพยานนั้น ให้การเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนและจะไปเบิกความขึ้นศาลได้
- หากพิจารณาเห็นควรกันผู้ต้องหาคนใดเป็นพยาน ให้พนักงานสอบสวนชี้แจงเหตุผลความจำเป็นเสนอขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบ เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาเสนอพนักงานอัยการ หลังจากพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว ให้รีบสอบสวนผู้ต้องหานั้นไว้ในฐานะพยานตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11)

² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 226 พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน

³ สุานิศร์ วรรณสุข. (2552). ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา : ศึกษากรณีสิ่งซึ่งได้นำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย. สารนิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 2

⁴ เมทินี ขโลธร. (2543). การปฏิบัติต่อพยานบุคคลในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 1

⁵ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 8 บทที่ 7 ตามหนังสือกรมตำรวจ ที่ มท.0606.6/614 ลง 18 มกราคม พุทธศักราช 2541

ในคดีฆาตกรรม นางสยามล ลาก่อเกียรติ เกิดเหตุระหว่างวันที่ 13 กันยายน 2536 เวลา กลางวัน ถึงวันที่ 28 กันยายน 2536 เวลากลางคืนหลังเที่ยงต่อเนื่องกัน วันเวลาใดไม่ปรากฏชัด ตำบล หัวหิน อำเภอหัวหิน และอำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมือง และตำบล มะขาม อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เกี่ยวพันกัน นายบัณฑิต โฆษิตชัยวัฒน์ จำเลยที่ 1 ก่อให้ นายสมหมาย สังข์เคลือบ จำเลยที่ 2, นายสาทิตย์ มีเย็น จำเลยที่ 3 และนายสมหมาย เนียมศรี จำเลยที่ 4 กับพวกคือนายบรรจบ นิลห้อย ร่วมกันฆ่านางสยามล ลาก่อเกียรติ พุทธิการณ์ในคดีสรุปได้ว่า

นายบัณฑิตฯ จำเลยที่ 1 ได้จ้างวานนายบรรจบฯ ไปฆ่านางสยามลฯ ทางนายบรรจบฯ จึงร่วมกับ นายสมหมายฯ จำเลยที่ 2, นายสาทิตย์ฯ จำเลยที่ 3 และนายสมหมายฯ จำเลยที่ 4 วางแผนนำตัว นางสยามลฯ ไปฆ่า ต่อมาจำเลยทั้ง 4 ถูกนำตัวมาดำเนินคดีมาฟ้องคดีต่อศาล ระหว่างพิจารณาคดี นายสาทิตย์ฯ จำเลยที่ 3 ถึงแก่ความตาย บุคคลอื่นผลคดีชั้นศาลเป็นที่สุดให้ประหารชีวิตนายบัณฑิตฯ จำเลยที่ 1, ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตนายสมหมายฯ จำเลยที่ 2 และนายสมหมายฯ จำเลยที่ 4⁶

เรื่องนี้พนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามระเบียบในการกันตัวนายบรรจบฯ ไว้เป็นพยาน โดยสอบ ปากค่านายบรรจบฯ ไว้เป็นพยาน ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหาดำเนินคดีในฐานะผู้ต้องหาแล้วทำให้เห็นว่า ควรสั่งไม่ฟ้องเสนอพนักงานอัยการ ประกอบนายบรรจบฯ เป็นผู้รับการจ้างวานจากนายบัณฑิตฯ จำเลย ที่ 1 และเป็นผู้นัดหมายผู้ร่วมในการก่อเหตุคือนายสมหมายฯ จำเลยที่ 2, นายสาทิตย์ฯ จำเลยที่ 3 และ นายสมหมายฯ จำเลยที่ 4 มาเพื่อฆ่านางสยามลฯ รวมถึงเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์ที่มีการฆ่าโดยตลอด อันเป็น ตัวการสำคัญ และเป็นผู้ร่วมกระทำความผิด ซึ่งผิดหลักการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน

ผลการดำเนินคดี ศาลลงความเห็นว่านายบรรจบฯ เป็นผู้ร่วมกระทำความผิด แต่พนักงานสอบสวน ไม่ดำเนินคดีกับนายบรรจบฯ และได้สอบสวนเป็นพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มี บทบัญญัติใดที่ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนกันผู้กระทำความผิดเป็นพยาน ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนกัน นายบรรจบฯ เป็นพยานในคดีนี้จึงมีสิทธิทำได้โดยชอบ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าการที่นายบรรจบฯ ให้การต่อ พนักงานสอบสวน ตลอดจนเบิกความต่อศาลเกิดจากการจงใจให้คำมั่นสัญญาของพนักงานสอบสวนแต่ อย่างไม่ได้ จึงไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135⁷ และ 226 จึงรับฟังพยานของ ส่วนของนายบรรจบฯ ลงโทษผู้กระทำความผิดได้ จึงทำให้เห็นว่า แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการการกันตัว ผู้ต้องหาเป็นพยานในลักษณะใด ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5244/2539 ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2539

⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำหรือจัดให้ทำการใดๆ ซึ่งเป็นการให้คำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวง ทรมาน ใช้กำลังบังคับ หรือการกระทำโดยมิชอบประการใดๆ เพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างไรๆ ในเรื่องที่ต้องหา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระยะเทียบ คำสั่ง ข้อบังคับ และกฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานในการนำไปบังคับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานกับคดีฆาตกรรมนางสยามล ลาภก่อเกียรติ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับและกฎหมายเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยาน
2. ได้ทราบปัญหาอุปสรรคผลดี ผลเสีย หรือข้อบกพร่องในการนำกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการกันผู้ต้องหาเป็นพยานมาใช้ในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน
3. ได้แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการกันผู้ต้องหาเป็นพยานที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน
4. เป็นข้อมูลในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกันผู้ต้องหาเป็นพยานนำไปสู่การรับฟังและชี้แจงนักพยานหลักฐานต่อไป

วิธีการวิจัย

ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาตัวบทกฎหมาย วิเคราะห์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง คำพิพากษาของศาล มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ผลการศึกษาระบบพรรณนาวิเคราะห์

อภิปรายผล

เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายเสมอภาคเท่าเทียมกัน การดำเนินคดีกับบุคคลที่กระทำความผิด กฎหมายต้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้น แต่ในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ยังคงต้องอาศัยหลักเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ความสงบเรียบร้อยต่อสังคมโดยรวม ผู้กระทำความผิดทุกคนต้องถูกนำตัวมาดำเนินคดี และลงโทษตามกฎหมายนั้น ตามหลักการแล้วบางครั้งไม่สามารถกระทำได้อันอาจเนื่องมาจากสภาพพฤติการณ์ของคดี มีการกระทำลักษณะร่วมกันกระทำความผิด มีความสลับซับซ้อน กระทำในที่ลับ ยากต่อการหาพยานหลักฐาน นอกจากผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันที่สามารถให้การในรายละเอียดของคดีได้ จึงเกิดแนวคิดการกันตัวผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน เพื่อจะได้ทราบถึงขั้นตอนรายละเอียดของเหตุการณ์ รวมถึงตัวการสำคัญในคดี

ดังนั้น การกันตัวผู้ร่วมกระทำความผิดมาเป็นพยาน จึงต้องไม่ใช่ตัวการสำคัญ รวมถึงไม่สามารถหาพยานหลักฐานอื่นมายืนยันการกระทำความผิดได้ และพยานดังกล่าวต้องสามารถนำตัวไปเบิกความต่อศาลได้ โดยในส่วนของพนักงานสอบสวนมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยานคือ

1. คดีบางเรื่องเกิดในที่ลับ มีเหตุพิเศษ ยุ่งยากซับซ้อน หรือร้ายแรง และคนจำนวนมากพากันเกรงกลัว หรือคดีซึ่งพนักงานสอบสวนได้พยายามสืบสวนสอบสวนหาพยานหลักฐาน อย่างเต็มความสามารถแล้ว แต่ไม่อาจหาพยานหลักฐานในคดีนั้นได้ พนักงานสอบสวนอาจพิจารณากันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่ง ที่เห็นว่าไม่ใช่ตัวการสำคัญ หากแต่เป็นผู้ร่วมรู้ร่วมเห็นในคดีนั้น พอที่จะให้การเป็นพยานเบิกความในชั้นศาลไว้เป็นพยานก็ได้

2. เมื่อมีความจำเป็นที่จะกันผู้ต้องหา ซึ่งได้ร่วมหรือเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่ง เป็นพยาน ให้พนักงานสอบสวนพิจารณาด้วยความรอบคอบประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

2.1) ผู้ต้องหาที่จะกันเป็นพยานนั้นไม่ใช่ตัวการสำคัญ

2.2) ถ้าไม่กันผู้ต้องหาคนนั้นไว้เป็นพยานแล้ว พยานหลักฐานที่มีอยู่ไม่เพียงพอในการดำเนินคดี และไม่อาจจะแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดได้อีก

2.3) ผู้ที่จะถูกกันเป็นพยานนั้น ให้การเป็นประโยชน์แก่การสอบสวน และจะไปเบิกความชั้นศาลได้

จากการศึกษา ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ เกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานในการนำไปบังคับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนนั้น ผู้วิจัยพบว่าในคดีฆาตกรรม นางสยามล ลาก่อเกียรติ ตัวการสำคัญที่สุดในคดีคือจำเลยที่ 1 ที่เป็นผู้ใช้จ้ำงวานให้เกิดเหตุคดีนี้ขึ้น แต่การกระทำความผิดในเรื่องนี้ มีการยุ่งยากซับซ้อน การกระทำความผิดเกิดในที่ลับ ผู้รู้เห็นเหตุการณ์จะมีเพียงผู้ร่วมในการกระทำความผิด และบุคคลที่จะสามารถให้การเชื่อมโยงไปถึงจำเลยที่ 1 มีเพียงนายบรรจบเพียงผู้เดียว คำให้การของนายบรรจบสามารถเชื่อมโยงนำสู่พยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จ้างวานฆ่า

แต่เมื่อดูตามหลักเกณฑ์แนวการปฏิบัติเกี่ยวกับการกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานจะเห็นว่านายบรรจบมีส่วนสำคัญทางคดีอยู่ 2 ประการคือ

1. เป็นตัวการสำคัญในช่วงมีการนำตัวนางสยามล ลาก่อเกียรติ ไปทำการฆาตกรรม
2. ไม่ใช่ตัวการสำคัญในช่วงรับจ้างจากจำเลยที่ 1 ไปฆาตกรรม นางสยามล ลาก่อเกียรติ

⁶ สุชิน ต่างงาม, (2529). การกันตัวผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 106

ตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าว หากมองในช่วงการรับจ้างจากจำเลยที่ 1 นายบรรจบฯ ย่อมไม่เป็นตัวการสำคัญ สามารถใช้หลักเกณฑ์การกันตัวผู้ต้องหาเป็นพยานได้ แต่หากมองในช่วงที่มีการฆาตกรรม จะไม่สามารถกันตัวนายบรรจบฯ ไว้เป็นพยานได้ เพราะนายบรรจบฯ เป็นตัวการสำคัญในการรับจ้างจากจำเลยที่ 1 พร้อมรวบรวมพวกไปทำการฆาตกรรม และเป็นผู้สั่งการในเหตุการณ์ฆาตกรรมโดยตลอด นอกจากนี้ยังมีผู้ต้องหาอื่นที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ ให้การสอดคล้องต้องการ ทั้งพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ สามารถนำมาสู่การดำเนินคดีกับบุคคลที่ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ฆาตกรรมนั้นได้ ส่วนพยานหลักฐานในช่วงการจ้างวาน พยานหลักฐานช่วงนี้จะมีเพียงนายบรรจบฯ เท่านั้นที่เป็นผู้ร่วมในการกระทำความผิด และเป็นพยานเพียงปากเดียวที่รู้เห็นเหตุการณ์ในการเชื่อมโยงไปสู่จำเลยที่ 1 อันเป็นตัวการสำคัญ แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าว อันอาจเนื่องมาจาก

1. หากมีการปฏิบัติตามระเบียบแล้ว ย่อมเป็นการคุ้มครองสิทธิที่พนักงานอัยการอาจจะไม่ให้ความเห็นชอบในการกันตัวนายบรรจบฯ ไว้เป็นพยาน และอัยการสามารถสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหา ที่กันไว้เป็นพยานมาฟ้องได้แต่หากมีการสอบสวนปากค่านายบรรจบฯ ไว้เป็นพยานโดยไม่มีการแจ้งข้อหาแล้ว อัยการไม่สามารถสั่งพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาดำเนินคดีกับนายบรรจบฯ ได้ อันสอดคล้องกับผลงานวิจัยสุชินต่างงาม⁹ ที่กล่าวไว้ว่า “...ข้อกฎหมายกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่จับกุมและไม่ได้ตั้งข้อหาแก่ผู้ที่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ด้วยทั้งนี้เพื่อจะเอาไว้เป็นพยาน ซึ่งกรณีว่าจะจับกุมบุคคลใดเป็นผู้ต้องหาหรือไม่เช่นนี้ เป็นเรื่องอยู่ในดุลพินิจ ของพนักงานสอบสวน ซึ่งไม่มีกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติใดๆ วางไว้ เป็นเรื่องของการปฏิบัติว่ากรณีใดควรทำ กรณีใดไม่ควรทำ ดังนั้น ศีลธรรมของพนักงานสอบสวนจึงเป็นสิ่งสำคัญ แม้นพนักงานอัยการก็ไม่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องได้โดยตรง คงกระทำได้แต่เพียงการแนะนำหากพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำโดยไม่มีเหตุผล จึงให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนพิจารณาตามลำดับเท่านั้น...”

2. คำให้การของนายบรรจบฯ หากไม่อยู่ในฐานะพยานแล้ว จะอยู่ในฐานะผู้ร่วมกระทำความผิดให้การขัดทอดกันเอง อาจมีน้ำหนักน้อยไม่พอให้ศาลรับฟังเป็นพยานยืนยันการกระทำความผิดกับจำเลยที่ 1 ไม่เหมือนกับการให้การในฐานะพยาน เพราะคำให้การในฐานะผู้ต้องหานั้น กฎหมายให้ผู้ต้องหาลงให้การหรือไม่ให้การอย่างไรก็ได้ และไม่มีกฎหมายเอาผิดเกี่ยวกับการให้การอันเป็นเท็จ ไม่เหมือนกับพยานซึ่งหากให้การอันเป็นเท็จอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้ อันสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรัชย์ เชาวลิต⁹ ที่กล่าวไว้ว่า “...พยานหลักฐานที่เกิดจากการขัดทอดของผู้กระทำความผิดด้วยกันนั้น เป็นพยานที่ไม่เป็นกลาง เพราะต้องปกป้องตนเอง ขัดทอดความผิดให้คนอื่น ว่ากรณีจะเป็นจำเลยขัดทอดกันเอง

⁹ สุรัชย์ เชาวลิต. (2546). คำรับสารภาพกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 68

หรือผู้ร่วมกระทำความผิดที่ถูกกันไว้เป็นพยานชัดทอดจำเลย เดิมถือหลักว่าคำชัดทอดของจำเลยในคดีอาญานั้น ศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานลงโทษจำเลยในคดีเดียวกันไม่ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 6015/2531, 2029/2533) แต่ต่อมาถือว่าคำชัดทอดรับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อย...”

3. หากต่อมา นายบรรจบบฯ ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานสอบสวน ทางอธิบดีกรมอัยการ (อัยการสูงสุดในปัจจุบัน) เคยมีแนวการสั่งคดี เห็นควรสั่งไม่ฟ้องนายสมฤกษ์ กิตติสุบรรณ ผู้ต้องหาในคดีให้สินบนเจ้าพนักงาน เนื่องจากผู้ต้องหาในคดีนี้เคยเป็นผู้เสียหาย และเป็นพยานโจทก์ในคดีที่ฟ้อง เจ้าพนักงาน (พลเอกสุรจิต จารุเศรษฐี) ฐานเป็นเจ้าพนักงานเรียกและรับสินบน จนในที่สุดศาลฎีกามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้ลงโทษเจ้าพนักงานผู้เรียกและรับสินบนไปแล้วตามคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๔๘/๒๕๑๐ แต่เมื่อคดีถึงที่สุดกลับมีการดำเนินคดีนายสมฤกษ์ฯ ผู้ให้การเป็นพยานในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเมื่อเทียบเคียงในเรื่องที่นายบรรจบบฯ กับนายสมฤกษ์ฯ เป็นพยานสำคัญเข้าเบิกความจนสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษได้ จึงไม่สมควรกลับมาฟ้องบุคคลซึ่งครั้งหนึ่งได้รับอนุญาตให้นำข้อเท็จจริงมาให้การเป็นพยานอันเป็นประโยชน์ต่อบุคคลผู้ร่วมในความผิดนั้นซ้ำอีก และไม่เคยปรากฏว่าในภายหลังจะมีการกลับมาสอบสวนเอาผิดกับพยานที่ให้การเป็นผู้ต้องหาอีก เพราะจะทำให้พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ไม่กล้ามาให้การเนื่องจากกลัวจะถูกฟ้องดังกล่าว

4. หากจะมีการฟ้องคดีพนักงานสอบสวนในเหตุที่ปฏิบัติหน้าที่มีขอบ ก็มิปัญหาว่าการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว มีขอบอย่างไร เพราะศาลก็รับว่าพนักงานสอบสวนสามารถกระทำได้อันเห็นได้ว่าเป็นการกระทำโดยสุจริต และไม่เกิดความเสียหายต่อผู้ใด

การไม่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าว ปรากฏศาลให้ความเห็นว่านายบรรจบบฯ เป็นผู้ร่วมกระทำความผิด แต่พนักงานสอบสวนไม่ดำเนินคดีกับนายบรรจบบฯ และสอบสวนไว้เป็นพยาน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิได้มีบทบัญญัติใดที่ห้ามพนักงานสอบสวนกันผู้กระทำความผิดเป็นพยาน รวมทั้งรับฟังพยานหลักฐานของนายบรรจบบฯ ลงโทษจำเลยที่ 1 เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

แต่หากไม่ได้ตัวนายบรรจบบฯ มาเป็นพยานศาล หรือมีการกลับคำให้การ กรณีนี้อาจแยกพิจารณาได้คือ

- กรณีไม่ได้ตัวนายบรรจบบฯ มาเป็นพยานศาล ซึ่งตามระเบียบการกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยานนั้น กำหนดไว้ข้อหนึ่งว่า “ผู้ที่จะถูกกันเป็นพยานนั้น ให้การเป็นประโยชน์แก่การสอบสวน และจะไปเบิกความชั้นศาลได้” พนักงานสอบสวนจึงต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว แต่หากไม่ได้ตัวมาเป็นพยานการนำสืบเกี่ยวกับพยานหลักฐาน คงมีเพียงคำให้การนายบรรจบบฯ และพยานหลักฐานอื่นในชั้นสอบสวนเพื่อนำมาประกอบคดี พนักงานสอบสวนจึงจำเป็นต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้ครบถ้วน แน่นแฟ้นมีความน่าเชื่อถือ เพราะหากไม่ได้พยานที่ถูกกันตัวไว้เป็นพยานมาเบิกความแล้ว ก็ยังสามารถนำพยานหลักฐานอื่นที่ได้มาประกอบการพิจารณาคดีของศาลได้

- กรณีกลับคำให้การในชั้นสอบสวน หากพนักงานสอบสวนกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน โดยนำตัวผู้ต้องหานั้นปล่อยตัวให้พ้นข้อกล่าวหาและสอบปากคำใหม่ในฐานะพยาน จากนั้นอาศัยอำนาจของพนักงานสอบสวนในการสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่เกิดจากการสั่งตามอำนาจของพนักงานอัยการ ในเรื่องนี้เป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนที่ไม่ผูกพันกับพนักงานอัยการ พนักงานอัยการอาจมีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหาคนที่พนักงานสอบสวนกันไว้เป็นพยานได้ แม้ผู้ต้องหาที่พนักงานสอบสวนกันไว้เป็นพยานจะให้การใหม่ในฐานะพยานแล้ว ก็ไม่ทำให้ความรู้สึกความเป็นผู้ต้องหาหมดไป หากมีการกลับคำให้การในกรณีนี้ ก็ไม่น่าจะเป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จ¹⁰ แต่หากเป็นอำนาจของพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง และสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน ตามระเบียบการกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยานเช่นนี้ ฐานะของผู้ต้องหาที่ถูกสอบไว้เป็นพยานประเด็นหลังจะหมดสิ้น จะเป็นคำให้การในฐานะพยานอย่างแท้จริง หากมีการกลับคำให้การอันเป็นเท็จก็น่าจะมี ความผิดฐานแจ้งความเท็จได้

- กรณีกลับคำให้การในชั้นศาล เหตุนี้พนักงานสอบสวนย่อมต้องการพยานหลักฐานในการยืนยันการกระทำ ความของตัวการ ซึ่งการกลับคำให้การอาจมีสาเหตุจากจงใจบิดเบือนคำให้การให้เป็นเท็จ หรือ คำให้การในชั้นศาลนั้นเป็นจริงแต่ไม่ตรงกับชั้นสอบสวน หรือเกิดความประหม่า ตกใจ ศาลต้องพิเคราะห์ถึงข้อเท็จจริงซึ่งพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ประกอบในการลงโทษว่ามีเพียงใด¹¹ และหากคำเบิกความ เป็นเท็จในข้อสำคัญแห่งคดีแล้ว ย่อมมีความผิดฐานเบิกความเท็จได้

ดังนั้น การกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน ยังเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีและถือปฏิบัติต่อไป เพราะในบางครั้งไม่สามารถหาพยานหลักฐานอื่นมาเพื่อพิสูจน์ความผิด หรือนำตัวผู้กระทำความผิดสำคัญมา ดำเนินคดีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของเมทินี ซโลธร¹² ที่กล่าวไว้ว่า “...ในกรณีที่โจทก์ไม่สามารถหาพยาน หลักฐานได้เพียงพอที่จะผูกมัดจำเลยในคดีอาญาได้ โจทก์จะกันเอาผู้ต้องหาที่ร่วมกระทำผิดกับจำเลยไว้ หนึ่งคน หรือหลายคนเพื่อเป็นพยานโจทก์ เพื่อให้โจทก์มีโอกาสแสดงให้เห็นว่าจำเลยมีความผิดจริง ตามฟ้องก็ได้...” แต่การกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยานยังไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายกำหนดขั้นตอน การปฏิบัติไว้แน่นอน ดังจะเห็นได้จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลายท่าน เช่น สุชิน ต่างงาม¹³, เมทินี ซโลธร¹⁴ ที่กล่าวไว้คล้ายกันว่า “...การกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยานสามารถทำได้ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวนและ ชั้นพนักงานอัยการ ไม่ว่าจะผู้นั้นจะตกอยู่ในฐานะผู้ต้องหามาก่อน หรือไม่ก็ตาม...”

¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1250/2481 หน้า 100 อ้างใน สุชิน ต่างงาม, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 8 หน้า 132

¹¹ กรองทอง แยมสอาด, การกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน : ข้อพิจารณาตามกฎหมายลักษณะพยาน, วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 102

¹² เมทินี ซโลธร, (2543), การปฏิบัติต่อพยานบุคคลในคดีอาญา, วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หน้า 22

¹³ สุชิน ต่างงาม, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 8, หน้า 106

¹⁴ เมทินี ซโลธร, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 10, หน้า 22

ข้อเสนอแนะ

การกระทำของพนักงานสอบสวนคดีนี้ที่นำตัวนายบรรจบซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดมาสอบปากคำในฐานะพยานโดยไม่มีการแจ้งข้อหา นั้น สามารถกระทำได้เพราะไม่มีกฎหมายใดห้ามมิให้กระทำ ประกอบเป็นการกระทำที่ชอบด้วยเหตุผลและความจำเป็น ทางศาลพิพากษาปรับพยานดังกล่าวในการลงโทษจำเลยที่ 1 แต่การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในเรื่อง การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน อาจมองได้ว่าเป็นการไม่เคร่งครัดต่อระเบียบวินัย จึงเห็นควรให้ศึกษา ในเชิงลึกต่อไปเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายกรณีผู้ร่วมกระทำความผิดที่ตักกันไว้เป็นพยานว่า ต้องอาศัยอำนาจของกระบวนการยุติธรรมหน่วยใดในการให้ความเห็นชอบ และกำหนดข้อกฎหมายระเบียบปฏิบัติให้ชัดเจน เกิดความเป็นธรรม อันส่งผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมต่อไป

บรรณานุกรม

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. กอองวิชาการ. (2545). ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : บริษัท วิศิษฐ์สรอรรถ จำกัด.
- กรองทอง แยมสะอาด. (2547). "การกันตัวผู้ต้องหาไว้เป็นพยาน : ข้อพิจารณาตามกฎหมายลักษณะพยาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐานิสร์ วรรณสุข. (2550). "ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา : ศึกษากรณีสิ่งซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย." สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมทีนี ซโลธร. (2543). "การปฏิบัติต่อพยานบุคคลในคดีอาญา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชิน ต่างงาม. (2529). "การกันตัวผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรัชย์ เชาวลิต. (2546). "คำรับสารภาพกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิชาการตำรวจและการบังคับใช้กฎหมาย

- ๑ การศึกษาการรวบรวมพยานหลักฐาน
คดีฆาตกรรม นายปรีณะ สีพัฒนะพันธ์
(อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยโสธร)
พันตำรวจโท พงษ์เทพ จันทร์เจริญ